

Divadlo | Rozhovor

Zkušenost, jak neztratit tvář

Martina Pavlunová

O autorském divadle, klaunech a tandemové režii jsem si povídala s polovinou uznávaného režiséřského dua SKUTR Martinem Kukučkou. Po druhém uvedení představení *Joke Killers*, které mělo exkluzivní premiéru v rámci Divadelní Flory, zamířil režisér s ansámblem do Šanghaje, kde spolu se spřízněným projektem *La Putyka* reprezentují ČR. První otázka byla nasnadě.

Režisér Martin Kukučka

Foto: Lukáš Horký

Martine, těšíte se na EXPO?

Tuto otázku teď dostávám standardně a také standardně, až trochu negativně na ni odpovídám. Strašně se těšíme do Šanghaje i na samotné EXPO. Z uměleckého hlediska se ale obávám. Připadá mi, že EXPO se z prezentace kultury stalo přehlídkou ekonomických výsledků a umělci slouží jako reklamní prvek. Už to zkrátka není ten Brusel, to EXPO, jak jsem ho vždycky vnímal. Neříkám, že to bude špatně, třeba budu naopak překvapený.

Hostovali jste např. na Fringe Festivalu v Edinburghu, na festivalech v Polsku, Itálii, Německu aj. Tohle ale asi bude úplně nová zkušenost.

Ano, bude to zkušenost, jak neztratit tvář. Představte si spoustu umělců na plácku před pavilonem mezi padesáti tisíci návštěvníky – bude to umělecky komplikované. Při představení tam určitě nebudeme mít takovou atmosféru, jakou jsme měli tady v šapitó. Jsme připravení pro EXPO vymyslet nový tvar, který ze stávajícího vyjde. Beru to jako výzvu a těším se na ni. Je skvělé, že tam můžeme vystupovat. Kdybych si ale mohl vybrat, raději bych se účastnil festivalu, protože bych věděl, do čeho jdu.

Co premiéra *Joke Killers*, jste spokojený?

To víte, každá premiéra je provázená nervozitou. Byl jsem velmi potěšený z reakcí publika. Vybrali jsme si složité téma. A navíc jsme vsadili na to, že si protlačí-

+tip | Vojtěch Varyš

divadelní kritik

Nesahejte na sekeru (Ne touchez pas la hache, Francie 2007). Kousek v jedné kopii harcující po našich filmových klubech – kdo neviděl, neměl by minout, kdo viděl, vždy si rád připomene. Balzakovská adaptace klasika francouzské nové vlny Jacquesa Rivetta, artistní, ironický, krásný snímek. A přitom jeden z nejsilnějších filmů o lásce vůbec.

me cestu k divákovi nestandardní formou, čímž ho to víc vtáhne dovnitř, přiměje k interakci a bude si domýšlet klaunské příběhy s námi. V tu chvíli totiž už nejde o klaunovu artistnost, ale o schopnost přimět diváka k tomu, aby se ztotožnil s tím, co se na jevišti děje, s klaunovým příběhem. A to se myslím dařilo.

Jak došlo k tomu, že se premiéra odehrála právě na festivalu Divadelní Flora?

Loni jsme tu na festivalu hráli v parku pod parkánem Konviktu inscenaci Malá smrt, feérii o lásce a milování, která měla velký ohlas u diváků. V té době jsme ještě neměli svou stálou scénu, a tak nás s ředitelem festivalu Petrem Nerušilem napadlo, že by nějaká premiéra mohla vzniknout právě v rámci festivalu, který má atmosféru, který rok od roku roste a stává se stále zajímavějším.

Proč právě téma klauni?

S tím přišla choreografka Adélka Laštovková Stodolová. Studovala u Ctibora Turby, takže otázka „Co je dneska klaun“ je pro ni velké téma. Klaunů v dnešní době je strašná spousta. Ale ti staří už nefungují. A zdravotní klauni v nemocnicích, to je zase trošku jiný žánr. A když si člověk projde You Tube, všechno je to takové agresivní, hysterické, samí vražední klaunové.

Jak tedy podle vás vypadá současný klaun?

Jeho podoba je nekonkretizovaná, neuchopená. Klaun vlastně dneska zanikl, protože každý o něm má vlastní představu, často zkreslenou. Skrze otázku „Kdo je klaun?“ jsme začali zjišťovat, že klaun je dnes daleko zajímavější ani ne tak pro svůj humor, jako spíše pro svou nostalgii. Pro ty momenty, kdy se obyčejný člověk dostává do hloupé situace, cítí se trapně a snaží se situaci zachránit. Neuvědomuje si, že se chová jako klaun bez červeného nosu. A to byla naše velká inspirace – moment, kdy všichni kolem se smějí, ale není to humor. Je to vraždění humoru. A proto i název Joke Killers, kaziči vtipu. Herci, kteří s námi na tomto představení dělali, navíc spolupracovali s režisérem Jiřím Havelkou, který, když něco pokazili, jim do joke killerů nadával.

Joke Killers v šapitó Divadelní Flory

Foto: Lukáš Horký

Při práci postupujete tak, že zvolené téma nazíráte z různých úhlů pohledu?

Ano. Pracujeme principem autorského divadla v komunitě umělců-spolupracovníků. Vybíráme si témata, která se moc na divadle neuvádějí anebo jsou pro divadlo komplikovaná. V lecčems jsou naopak velmi divadelní a v každém případě současné. I díky specifickým tématům můžeme do divadla přivést jiného diváka. Takový divák nás baví možná víc, než klasický návštěvník kamenného divadla, co si do něj jde jednou za rok sednout, protože se to patří. Rozebíráme téma ze všech stran, protože i každý ze zúčastněných herců na to má svůj názor, který je inspirativní.

Vaše inscenace se vyznačují výraznou pohybovou složkou, která stojí nad slovy. Budete dělat ještě nějaké změny pro šanghajskou reprízu, např. překlad textu do angličtiny?

Nejspíš ano. Anebo je přeložíme rovnou do čínštiny. Nebo do více jazyků. Ještě uvidíme, co bude zábavnější. I když v inscenaci používáme jen několik slov, nelze je vynechat. Rytmizování slov může být v různých jazycích zajímavé. Představení Joke Killers nemá definitivní tvar, bude se vyvíjet s každou reprízou.

Ve většině případů vytváříte autorská představení. Neláká vás např. návrat k inscenování divadelních?

Neděláme pouze autorská představení, např. loni v září jsme uvedli představení Schwarz auf Weiss (Černé na bílém, pozn. red.) německého skladatele Heinera Goebbelse. Šlo tedy o klasickou režii i když neklasického díla. A letos jsme měli mít premiéru opery Ariadna / Slavík v Národním divadle, která se z finančních důvodů odložila na rok 2013. Jsme otevření interpretování divadelních her, to v každém případě. Musím se ale přiznat, že v tuhle chvíli neholduji tomu, abych jako režisér ukazoval a dokazoval, jak umím udělat například Hamleta. Jiné by to bylo, kdyby mi někdo nabídl téma „být, nebo nebýt“, což vlastně u Joke Killers tak trochu je.

Proč takový odpor k režijní interpretaci dramatického textu?

Trošku mě děsí režijní exhibice. Málokdy v divadle vidím, speciálně v tom českém, že jde o skutečný záměr režiséra, že se k tématu chce vyjádřit, že se jím opravdu zabývá. Když se tak děje, je to krása. V tuto chvíli se necítím být tímto přístupem nebo konkrétním dílem tak silně přitahován. Obvyčné problémy mě zajímají více, než interpretace známého textu.

Už pět let pracujete v režijním tandemu s Lukášem Trpišovským, to je v Čechách specifikum.

Na jednu stranu je to specifikum, na druhou v poslední době takových tandemů vzniká daleko víc. Víte, ona je to totiž výhodná záležitost. V určitou chvíli člověk vedle sebe potřebuje mít někoho, s kým si může upřímně o věcech popovídat. Výsledek je pak objektivnější, už to není jen jednostranný názor, ale společné hledání cesty.

Značka **SKUTR** skrývá příjmení režisérů **Martina KUKUČKY** a **Lukáše TRPIŠOVSKÉHO**; v současné době i okruh jejich spolupracovníků. Jejich inscenace *Nickname*, *Understand* či *Plačky* byly úspěšně uvedeny na českých i zahraničních festivalech. Dlouhodobě spolupracují s divadelníkem Rostou Novákem (*8 – polib prdel kosům* nebo oceňovaná *La Putyka*), s choreografkou Adélou Laštovkovou Stodolovou (*Malá smrt* či *Joke Killers*), s herci Vojtou Dykem, Davidem Prachařem aj.

Tip | Tanec v Olomouci

Již podruhé se Olomouc v červnu roztančí. V rámci letošního hostování mezinárodního festivalu **Tanec Praha** v Divadle K3 se představí známá pražská formace **VerTeDance** s inscenací izraelské choreografky Mayi Lipsker. Hned příští středu přehlídka nabídne trojici tanečních inscenací: britský soubor **Company Decalage** se v novém projektu *Appel* nechal inspirovat capoeirou, současným tancem i b-boyingem. Španělsko-kubánské duo **La Macana** představí oceňovanou choreografii *VEN* a konečně **Helena Arenbergerová** a **Jarek Cemerek** zatančí své memento o dopadu anonymního prostředí na psychiku jedince nazvané *Void Amongst Humans*. Jste-li příznivci současného tance, nenechte si ujít také Jonathana Burrowse a Mattea Fargiose, kteří v Divadle K3 rovněž tento měsíc hostují. (mp)

9. a 16. 6. 2010 | Divadlo K3 | vždy ve 20:00
v rámci festivalu **Tanec Praha**

